

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 343

Modele zarządzania kosztami i dokonaniaми

Redaktorzy naukow
Edward Nowak
Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Agnieszka Flasińska
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-465-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Anna Balicka: Benchmarking a konkurencyjność przedsiębiorstwa	13
Piotr Bednarek: Samoocena audytu wewnętrznego w Polsce: stan wiedzy i kierunki dalszych badań	31
Renata Biadacz: Przesłanki uwzględniania kosztów środowiskowych w MŚP w dobie zrównoważonego rozwoju	42
Anna A. Bialek-Jaworska, Renata Gabryelczyk: Krytyczna analiza kalkulacji kosztów kształcenia w szkołach wyższych w Polsce	52
Halina Buk: Wpływ dokonań jednostek zależnych na wyniki finansowe grupy kapitałowej	69
Jolanta Chluska: Rachunek kosztów standardowych w procesach decyzyjnych podmiotów leczniczych	77
Halina Chłodnicka: Sprawozdanie finansowe a pomiar efektów działalności przedsiębiorstwa w zagrożeniu kontynuacji działania	87
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk: Pomiar dokonań w działalności ubezpieczeniowej	102
Marlena Ciechan-Kujawa: Funkcja doradcza audytu zewnętrznego i perspektywy jej rozwoju	114
Dorota Czerwińska-Kayzer: Propozycja systemu wskaźników rentowności uwzględniającego płynność finansową	125
Michał Dyk: Kompetencyjna teoria firmy na przykładzie KPMG	134
Izabela Emerling: Rachunek kosztów a nowoczesne zarządzanie przedsiębiorstwem	143
Beata Iwasieczko: Modele biznesowe i ocena czynników ich efektywności	154
Elżbieta Janczyk-Strzała: Budżetowanie jako narzędzie zarządzania kosztami uczelni niepublicznych w świetle wyników badań	164
Elżbieta Jaworska: Specyfika zarządzania błędami w przedsiębiorstwie	173
Jacek Jaworski: Znaczenie informacji o kosztach dla zarządzania małym przedsiębiorstwem w opiniach menedżerów	183
Magdalena Jaworzyńska: Powiązanie modeli biznesowych z zarządzaniem strategicznym w zakładzie opieki zdrowotnej	192
Marcin Jędrzejczyk: Zyskowność a produktywność w procesie pomiaru dokonań podmiotu gospodarczego	202
Ilona Kędzierska-Bujak: Zbilansowana karta wyników jako narzędzie wspierające komunikowanie i realizację strategii przedsiębiorstwa	211

Bartosz Kołodziejczuk: Zarządzanie kosztami z wykorzystaniem metody <i>hoshin kanri</i>	220
Krzysztof Konstantyn: Koncepcja wdrożenia rachunku odpowiedzialności w ośrodkach odpowiedzialności za przychody i zyski w przedsiębiorstwach produkujących konstrukcje budowlane.....	230
Zbigniew Korzeb: Redukcja kosztów osobowych jako element synergii operacyjnej w fuzjach i przejęciach banków komercyjnych.....	241
Mariola Kotłowska: Wpływ statystycznej analizy procesów na kreowanie wartości przedsiębiorstwa.....	249
Robert Kowalak: Produkcyjne mierniki dokonań w sprawozdawczości zarządczej.....	264
Marcin Kowalewski: Pomiar dokonań podporządkowany zasadom <i>lean management</i>	273
Michał Kowalski, Agata Klaus-Rosińska: Koszty infrastruktury w kalkulatorze kosztów kształcenia szkół wyższych.....	282
Justyna Kujawska: Koszty niewykorzystanych zasobów na oddziale szpitalnym.....	295
Paweł Kuźdowicz: Model ewidencyjny rachunku kosztów i dokonań w systemie ERP.....	304
Dorota Kuźdowicz: Rachunek kosztów planowanych źródłem informacji zarządczej.....	315
Zbigniew Leszczyński: Analiza łańcucha wartości jako narzędzie redukcji kosztów w średnim przedsiębiorstwie produkcyjnym zarządzanym procesowo.....	324
Agnieszka Lew: Planowanie i rozliczanie kosztów projektów.....	336
Grzegorz Lew: Rachunek kosztów logistyki w przedsiębiorstwach handlowych.....	344
Tomasz Lewandowski: Wykorzystanie informacji na potrzeby zarządzania kosztami w branży motoryzacyjnej.....	354
Mariusz Lisowski: Metoda <i>Data Envelopment Analysis</i> (DEA) w ocenie efektywności podmiotów.....	364
Małgorzata Macuda: Jednorodne Grupy Pacjentów w rachunku kosztów i wyników szpitala.....	376
Teresa Martyniuk, Dagmara Gutowska: Wykorzystanie <i>lean accounting</i> w zarządzaniu dokonaniami przedsiębiorstwa.....	386
Jarosław Mielcarek: Analiza istotnych elementów rachunku kosztów docelowych.....	401
Daria Moskwa-Bęczkowska: Zarządzanie procesowe i jego przydatność do zarządzania kosztami uczelni publicznej.....	417
Przemysław Mućko, Stanisław Hońko: Specyfika zrównoważonej karty dokonań w podmiotach leczniczych.....	431
Andrzej Niemiec: Możliwość normalizacji pomiaru osiągnięć na przykładzie miar stosowanych w zarządzaniu przedsiębiorstwem kurierskim.....	440
Maria Nieplowicz: Zastosowanie zrównoważonej karty wyników w mieście na przykładzie Urzędu Miasta w Hrubieszowie.....	452

Edward Nowak: Koszty w różnych sytuacjach działalności jednostek gospodarczych.....	462
Piotr Oleksyk: Ewaluacja w działalności jednostki samorządu terytorialnego	470
Ryszard Orliński: Zastosowanie rachunku kosztów docelowych w szpitalach ...	478
Michał Poszwa: Zarządzanie kosztami podatkowymi w przedsiębiorstwie	487
Sabina Rokita: Rachunek kosztów działań i analiza wartości kosztów ogólnych jako metody alokacji kosztów pośrednich na projekty.....	496
Wanda Skoczylas: Pomiar dokonań w przedsiębiorstwach sieciowych handlu hurtowego i detalicznego pojazdami samochodowymi i naprawy pojazdów samochodowych	506
Magdalena Szydelko: Benchmarking we wspomaganiu monitoringu procesów na tle podejścia procesowego	519
Alfred Szydelko: Koszty stałe niewykorzystanych normalnych zdolności produkcyjnych jako kategoria zarządcza.....	529
Joanna Świerk: Koncepcja strategicznej karty wyników w zarządzaniu strategią rozwoju miasta Lublina	538
Piotr Urbanek: Problem agencji w warunkach zdecentralizowanego modelu zarządzania uczelnią publiczną.....	550
Paweł Warowny, Marcin Pielaszek: Analiza komparatywna wykorzystania różnych koncepcji rachunku kosztów w zarządzaniu.....	559
Marcin Wierzbiński: Determinanty konieczności wdrożenia rynku zdolności wytwórczych w energetyce	570
Beata Zaleska: Kalkulacja kosztu jednostkowego procedur medycznych w szpitalu X	582

Summaries

Anna Balicka: Benchmarking vs. competitiveness of an enterprise	30
Piotr Bednarek: Self-assessment of internal auditing in Poland: state of the art and further research perspectives	41
Renata Bładacz: Prerequisites for including environmental costs of SMEs in the era of sustainable development	51
Anna A. Białek-Jaworska, Renata Gabryelczyk: Critical analysis of the higher education costing in Poland.....	68
Halina Buk: Influence of subsidiaries performance on financial results of a consolidated group	76
Jolanta Chluska: Standard costing in decision-making processes of healthcare units	86
Halina Chłodnicka: Financial statement vs. measurement of performance results of an enterprise in the threat of actions continuation	101
Magdalena Chmielowiec-Lewczuk: Performance measurement in insurance activity.....	113

Marlena Ciecchan-Kujawa: The advisory function of the external audit and its perspectives	124
Dorota Czerwińska-Kayzer: A proposition to linking financial liquidity with a return on sales ratio system.....	133
Michał Dyk: KPMG as an example of competence company.....	142
Izabela Emerling: Cost accounting and modern company management.....	153
Beata Iwasieczko: Business models and evaluation of the factors of their effectiveness	162
Elżbieta Janczyk-Strzała: Budgeting as a tool of costs management in non-public higher education institutions (HEIs) in view of the research results.....	172
Elżbieta Jaworska: Specificity of error management in an enterprise	182
Jacek Jaworski: Importance of information on costs in small enterprise management in managers' opinions.....	191
Magdalena Jaworzyńska: Linking business models with strategic management in health care organization.....	201
Marcin Jędrzejczyk: Profitability vs. productivity in the process of assessment of the company achievements	210
Ilona Kędzierska-Bujak: Balanced Scorecard as a tool supporting the communication and implementation of the company strategy.....	219
Bartosz Kołodziejczuk: Cost management by <i>hoshin kanri</i> method	229
Krzysztof Konstantyn: The conception of introduction of responsibility accounting in the centers responsible for revenues and profit in building construction enterprises.....	239
Zbigniew Korzeb: Reduction of personnel costs as an element of operating synergy in mergers and acquisitions of commercial banks.....	248
Mariola Kotłowska: Impact of statistical analysis of processes on the creation of corporate value	263
Robert Kowalak: Production performance indicators in management reports.....	272
Marcin Kowalewski: Performance measurement subordinated to lean management	281
Michał Kowalski, Agata Klaus-Rosińska: Infrastructure costs in the calculator of teaching costs of universities	294
Justyna Kujawska: Costs of unused resources in a hospital ward	303
Paweł Kuźdowicz: Recording model of cost and achievement accounting in an ERP system.....	314
Dorota Kuźdowicz: Planned cost accounting as a source of management information	323
Zbigniew Leszczyński: Value chain analysis as a tool for cost reduction in the process-based middle enterprise model.....	335
Agnieszka Lew: Planning and accounting projects costs.....	343
Grzegorz Lew: Logistics cost accounting in trade enterprises.....	353
Tomasz Lewandowski: Use of information for cost management in the automotive industry	363

Mariusz Lisowski: Data Envelopment Analysis (DEA) – a method for measuring efficiency	375
Małgorzata Macuda: Diagnosis-Related Groups in hospital's costs and results account.....	385
Teresa Martyniuk, Dagmara Gutowska: The use of lean accounting in performance management	400
Jarosław Mielcarek: Analysis of target costing relevant elements	416
Daria Moskwa-Bęczkowska: Process management and its usefulness to cost management of public university	430
Przemysław Mućko, Stanisław Hońko: Distinctive features of Balanced Scorecard in health care organizations	439
Andrzej Niemiec: The possibility of standardization of performance measurement on the example of measures used in the management of courier company	451
Maria Nieplowicz: The use of the Balanced Scorecard for the city on the example of the city of Hrubieszów	461
Edward Nowak: Cost at various stages of company operation.....	469
Piotr Oleksyk: Evaluation in activity of local government units	477
Ryszard Orliński: The use of target costing in hospitals.....	486
Michał Poszwa: Tax cost management in a company	495
Sabina Rokita: Activity based costing and the analysis of general costs value as methods of allocation of indirect costs on projects	505
Wanda Skoczylas: Performance measurement in network-centric companies of wholesale and retail trade of vehicles and automotive repair of motor vehicles .	518
Magdalena Szydelko: Benchmarking in supporting monitoring of processes against the background of the process approach	528
Alfred Szydelko: Fixed costs of unused normal capacity production as a category of management.....	537
Joanna Świerk: The Balanced Scorecard in the process of managing the development strategy of the city of Lublin	549
Piotr Urbanek: Agency problem in the decentralized model of management in a public university	558
Paweł Warowny, Marcin Pielaszek: Comparative analysis of the use of different cost accounting concepts in management.....	569
Marcin Wierzbiński: The determinants of introducing the capacity market in energy industry	581
Beata Zaleska: Calculation of the unit costs for medical procedures in X hospital (case study).....	591

Halina Chłodnicka

Politechnika Rzeszowska

e-mail: hach@interia.pl

SPRAWOZDANIE FINANSOWE A POMIAR EFEKTÓW DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA W ZAGROŻENIU KONTYNUACJI DZIAŁANIA

Streszczenie: Kontynuowanie działalności nie wyklucza istnienia dla niej poważnych zagrożeń, o których kierownik zobowiązany jest poinformować. Ważne też jest, aby identyfikacja tych zagrożeń odbywała się w sposób jasny i prosty dla przedsiębiorców. Celem artykułu jest wskazanie potrzeby zmian w sprawozdawczości finansowej, która prezentuje efekt dokonań podmiotu gospodarczego. Ponadto w artykule podjęto próbę wyodrębnienia w sprawozdaniu finansowym kosztów upadłości, symptomów zagrożenia i oceny jak takie wyodrębnienie wpływałoby na informacje o sytuacji finansowej podmiotu.

Słowa kluczowe: sprawozdanie, upadłość, zagrożenie.

DOI: 10.15611/pn.2014.343.07

1. Wstęp

Funkcjonowanie przedsiębiorstwa w warunkach gospodarki rynkowej powoduje konieczność ciągłego doskonalenia mechanizmów, procesów i instrumentów zarządzania, mających na celu poprawę jego efektywności ekonomicznej. Współcześnie działalność gospodarcza jest jednak bardziej złożona i trudniejsza niż kiedykolwiek wcześniej. Procesy zarządzania przedsiębiorstwem w znacznym stopniu komplikują się, czego przyczynami są duża zmienność warunków, w jakich działa przedsiębiorstwo, a także wzrastająca konkurencja. Podejmowanie decyzji dotyczących celów przedsiębiorstwa oraz sposobów ich osiągnięcia wiąże się więc nieodłącznie z koniecznością elastycznego dostosowywania się do dynamicznie zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Taki układ powiązań partnerskich i egzekucyjnych w warunkach wysokiego ryzyka i niepewności, w jakim funkcjonują na rynku podmioty gospodarcze, powoduje, że rośnie zapotrzebowanie na informacje o bieżącej, ale też o spodziewanej, przyszłej sytuacji finansowej tych podmiotów.

Podstawowym źródłem informacji niezbędnych do analizy i oceny działalności jednostki gospodarczej są sprawozdania finansowe. Sprawność finansowa stanowi główne źródło informacji dla analizy finansowej w każdym systemie gospodarczym. To system wzajemnie powiązanych wskaźników charakteryzujących stan środków gospodarczych, kapitałów oraz osiągnięte wyniki działalności w pewnym okresie. Sprawozdawczość finansowa w przeciwieństwie do danych szczegółowych zawartych w ewidencji jest systemem obejmującym wyselekcjonowane wskaźniki przedstawione w zwartej formie.

Celem artykułu jest wskazanie potrzeby zmian w sprawozdawczości finansowej, która prezentuje efekt działalności podmiotu gospodarczego. Ponadto w artykule podjęto próbę wyodrębnienia w sprawozdaniu finansowym kosztów upadłości, symptomów zagrożenia kontynuacji działania i oceny takich kosztów, ich wpływu na informacje o sytuacji finansowej podmiotu gospodarczego.

Metodologia badania – na podstawie sprawozdań finansowych kilku podmiotów została przeprowadzona szczegółowa analiza pozycji bilansowych, które miały wpływ na zagrożenie upadłości. Zastosowano metody statystyczne i metody porównań.

Wynik – wykazano potrzebę monitorowania symptomów prowadzących do zagrożenia działalności.

2. Istota sprawozdania finansowego

Celem sporządzania sprawozdania finansowego o ogólnym przeznaczeniu jest dostarczenie dużemu kręgowi odbiorców podejmujących decyzje ekonomiczne informacji o sytuacji finansowej, wynikach i przepływie środków pieniężnych jednostki. Współczesny porządek gospodarki rynkowej i związana z tym ciągła konieczność podejmowania trudnych decyzji gospodarczych powodują ciągły wzrost wymagań stawianych przed treścią i jakością sprawozdań finansowych. Na roczny raport finansowy składają się elementy przedstawione w tab. 1 (według przepisów krajowych).

Sprawozdanie finansowe ma udzielać odpowiedzi na następujące pytania (czy w obecnej formie udziela takiej informacji):

- Czy prowadzona działalność jest opłacalna?
- Czy podmiot gospodarczy będzie w stanie ją kontynuować?
- W jaki sposób podmiot generował i wykorzystywał zasoby środków pieniężnych?
- Czy jest to wystarczające, aby szybko ocenić sytuację jednostki?
- Co z kosztami, które są zagrożeniem upadłości? [Chłodnicka 2004a–d].

Odpowiedzi na każde z tych pytań powinny udzielić poszczególne części sprawozdania finansowego.

Aby informacje generowane przez sprawozdanie finansowe mogły zostać w prawidłowy sposób odczytane przez jego odbiorców, sprawozdanie muszą cechować [MSSF 2004, s. 61–66]:

- Przydatność – sprawozdanie finansowe powinno zaspokajać potrzeby użytkowników w zakresie informacji użytecznych przy podejmowaniu decyzji,

Tabela 1. Struktura rocznego raportu finansowego

ROZNY RAPORT FINANSOWY		
ROZNE ZAMKNĘCIA RACHUNKOWE		
Sprawozdania finansowe – bilans – rachunek zysków i strat – zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym – rachunek przepływów pieniężnych – dodatkowe informacje i objaśnienia – oraz wprowadzenie do sprawozdania finansowego – sprawozdanie z działalności jednostki	ROZNY RAPORT ZARZĄDU	RAPORT AUDYTORÓW

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Gmytrasiewicz i in. 1999].

- zrozumiałość – informacje powinny być prezentowane w jak najprostszej formie, z podaniem ewentualnych wyjaśnień,
- wiarygodność – użytkownicy powinni być w wysokim stopniu przekonani o wiarygodności informacji,
- kompletność – sprawozdania finansowe powinny dostarczać całościowego obrazu działalności i sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa,
- neutralność – informacje zamieszczone w sprawozdaniu finansowym powinny być wolne od zamierzonej stronniczości w stosunku do jakiejś grupy odbiorców informacji,
- porównywalność – informacje prezentowane w sprawozdaniu finansowym powinny pozwalać na dokonywanie porównań przy podejmowaniu decyzji, co wymaga stosowania spójnych zasad rachunkowości.

Sprawozdanie finansowe powinno prezentować nie tylko bieżącą sytuację finansową przedsiębiorstwa, lecz także jego operacje w przeszłości. Prawdziwa jednak wartość leży w tym, że generowane informacje mogą i powinny być pomocne w przewidywaniu przyszłych zysków i dywidend przedsiębiorstwa, a także jego przyszłej sytuacji finansowej [Brigham 1997, s. 66]. Ocena dotycząca przyszłości będzie się odnosić głównie do możliwości poprawy efektywności gospodarowania,

umocnienia pozycji przedsiębiorstwa w otoczeniu, a także stopnia jego przygotowania do przyszłej działalności w dziedzinie wyposażenia rzeczowego i finansowego [Sierpińska, Jachna 1993, s. 8].

Brak spójności informacji czy też niewystarczająca dezagregacja danych sprawiają, że użytkownicy mają trudności z właściwą interpretacją informacji, ze zrozumieniem sprawozdania finansowego [Krzywdą 2010, s. 63], a przez to czasem zdecydowanie za późno reagują na symptomy zagrożenia – to kolejne problemy współczesnej sprawozdawczości. Wraz z postulatem dążenia do poprawy jakości sprawozdań pojawia się konieczność coraz szybszego dostarczania informacji o nietypowych przepływach strumieni w działalności gospodarczej. Właściwe byłoby, aby w tworzonym przez rachunkowość liczbowym obrazie przebiegów i rezultatów działalności gospodarczej uwzględniony był problem ryzyka, trudności finansowych, a nawet upadłości. W MSR/MSSF czy w polskim prawie bilansowym nie występują wytyczne dotyczące analizy przesłanek zagrożenia kontynuacji działalności – informacje dotyczą tylko wyodrębnienia zaniechanej działalności, zakresu informacji o zamiarze i możliwościach kontynuowania działalności. Należy dążyć do jej precyzyjnego sformułowania w regulacjach prawa bilansowego oraz wskazać na jej znaczenie w praktyce gospodarczej. Ze względu na rangę założenia kontynuacji działalności i logikę prezentacji informacji ocena symptomów zagrożenia jej kontynuacji powinna się znaleźć we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego [Gos, Hońko 2013] i nie tylko.

Warto jednak zauważyć, że obecne standardy nie wymagają ujawniania informacji na ten temat. MSR/MSSF wskazują tylko, że w przypadku, w którym jednostka postanawia zaniechać prowadzenia określonej działalności, ma obowiązek wyodrębnić przychody i koszty zaniechanej działalności. Należy wówczas wyodrębnić przychody, koszty i wynik działalności kontynuowanej normalnej i działalności niekontynuowanej. Artykuł 47 ust. 3 Ustawy o rachunkowości [Ustawa z 29 września 1994] wprowadza również obowiązek ujawnienia przychodów i kosztów działalności, która w przyszłości nie będzie kontynuowana. Ustawa nie precyzuje sposobu prezentacji informacji dotyczących zaniechanej działalności, jednostka ma jednak obowiązek przedstawienia ich zgodnie z art. 47 [Ustawa z 29 września 1994] w rachunku zysków i strat. Oznacza to konieczność opracowania indywidualnej formy rachunku zysków i strat, gdyż załącznik do ustawy nie uwzględnia w proponowanej strukturze tego sprawozdania tych wymogów.

Idąc w tym kierunku, należy zwrócić uwagę, że sprawozdawczość finansowa jest na określonym etapie rozwoju. Może należałoby nie tylko doprecyzować założenie kontynuacji działania, ale również dążyć do ujawnienia informacji w sprawozdaniu finansowym, które byłyby potencjalnym zagrożeniem w przyszłości.

Rozwijają się koncepcje rachunkowości, które m.in. powinny uwzględnić prezentacje w kolejnych częściach sprawozdania finansowego zarejestrowanej wielkości kosztów upadłości. Celem takiej prezentacji ma być unikanie fałszywych oczekiwań i niespodziewanych reakcji rynku związanych z brakiem informacji.

Sprawozdanie z ujęciem kosztów upadłości powinno identyfikować i klasyfikować te koszty [Chłodnicka 2004c]. Użytkownik takich informacji będzie mógł ocenić wpływ kosztów upadłości na koszty, przychody prezentowane w sprawozdaniu finansowym.

Sprawozdaniem najlepiej obrazującym i klasyfikującym koszty upadłości byłby *rachunek zysków i strat*. Może prezentacja w bilansie np. odsetki, przeterminowane należności, zobowiązania itp. też pozwoliłaby wydzielić takie zagrożenia.

W 2013 r. upadło **926** firm, czyli oznacza to wzrost o **4%** w stosunku do roku w 2012 r. [Coface-Intercredit 2014]. Do zauważalnych obecnie przyczyn upadłości można zaliczyć m.in. [Korol, Prusak 2009]:

- recesję,
- wzrost bezrobocia,
- zmiany przepisów prawa (np. wycenę wg wartości godziwej – Ustawa o rachunkowości, MSR/MSSF),
- spadek popytu rynkowego,
- silną konkurencję,
- niekorzystną zmianę cen,
- złe zarządzanie,
- nieudane inwestycje,
- inne, np. złą politykę personalną.

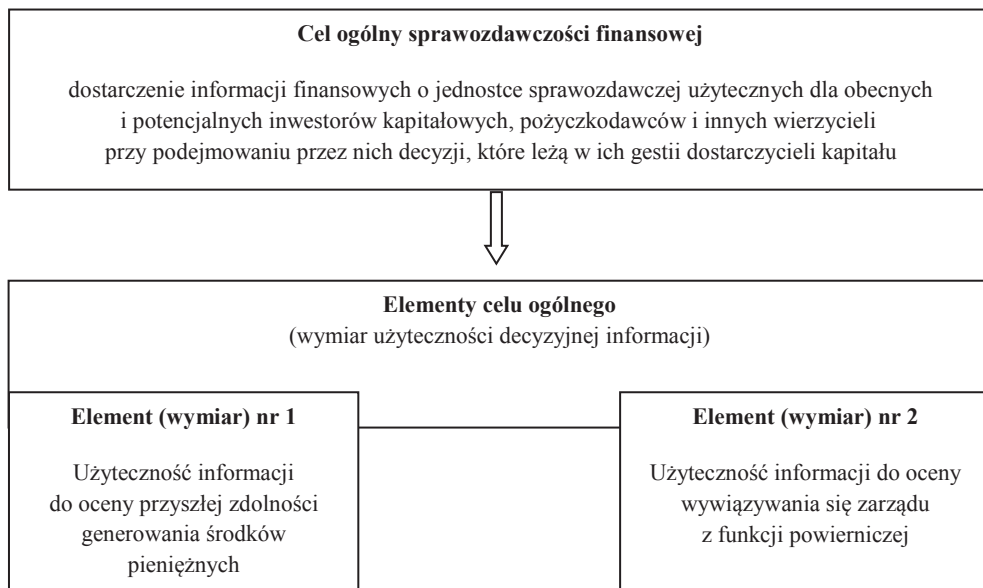
Takie przyczyny powodują generowanie kosztów upadłości [Chłodnicka 2005], jeszcze przed procesem upadłościowym, nawet poprzedzając kilka lat ten proces. Analizując przyczyny upadłości, można by przypuszczać, że spory udział w kosztach upadłości będą stanowić koszty utraty wartości. Taką symulację zastosowano w badanych firmach, analizując, jaki wpływ miałyby te koszty na rentowność [Chłodnicka, Zimon 2013].

Jedynie umiejętna ocena sprawozdania finansowego powinna służyć prognozowaniu trudności ekonomicznych przedsiębiorstw. Byłaby to ocena w miarę szybko ostrzegająca.

Wobec tych kwestii, dziś przed Radą IASB i FASAB stoi niebagatelne wyzwanie zerwania z tradycją i zmiany punktu odniesienia w celu harmonizacji systemów rachunkowości i stworzenia globalnych standardów rachunkowości [Walińska 2010].

3. Propozycje sprawozdania finansowego według IASB/FASB

Fundamentalne znaczenie w procesie konwergencji ma projekt biznesowej koncepcji sprawozdania finansowego, który został stworzony przez obie Rady i grupy doradcze: Joint International Group, Financial Institutions Advisory Group oraz z udziałem innych stron zainteresowanych podstawowymi zagadnieniami związanymi z prezentacją sprawozdania finansowego [Gierusz 2010]. Ich pierwszym krokiem jest stworzenie wspólnych regulacji – powstał projekt nowych „Założeń koncepcyjnych sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych” przedstawiających cel sprawozdawczości finansowej [Jaruga i in. 2009, s. 18, 19], który ilustruje tab. 2.

Tabela 2. Cel sprawozdawczości finansowej w projekcie nowych „Ram konceptualnych”

Źródło: opracowanie na podstawie [Jaruga i in. 2009].

W klasyfikowaniu informacji obowiązuje tzw. podejście zarządcze, które pozwala na podział działalności przedsiębiorstwa na odrębne sekcje i kategorie, które przedstawia tab. 3.

Spełnienie warunku spójności wymaga od przedsiębiorstwa przedstawienia sum częściowych dla każdej sekcji i kategorii w ramach sekcji, pozwala to użytkownikom sprawozdania odnieść te wielkości do wielkości zawartych w innych częściach sprawozdania finansowego. W ramach planu nowych założeń koncepcyjnych bierze się pod uwagę m.in. [Gierusz 2013]:

- wskazanie celu sprawozdawczości finansowej jako zasadniczego kryterium oceny pozostałych elementów założeń koncepcyjnych,
- założenie, iż bardzo ważny jest cel przygotowania, którym jest dostarczenie informacji finansowej przy podejmowaniu decyzji gospodarczych,
- wyeliminowanie zasady ostrożności, przewagi treści nad formą podejście bardziej prospektywne.

Projekt dotyczący konwergencji US GAAP i MSSF jest próbą IASB oraz FASB ucieczki od trudnego do zaakceptowania faktu, że proces ustalania standardów jak i wprowadzania zmian nie nadąża za zmieniającą się rzeczywistością, oferującą dostęp do informacji w czasie rzeczywistym [Surdykowska 2010]. Zauważa się, że już dziś sprawozdania finansowe są dość obszerne, dlatego też czytelnik może mieć problem z wyodrębnieniem istotnych informacji [Kutera, Surdykowska 2009, s. 145].

Tabela 3. Informacje wykazywane w sprawozdaniu

Z pozycji finansowej	Z całkowitych dochodów	Z przepływów pieniężnych
Działalność gospodarcza • aktywa i zobowiązania działalności operacyjnej • aktywa i zobowiązania działalności inwestycyjnej	Działalność gospodarcza • koszty i przychody działalności operacyjnej • koszty i przychody działalności inwestycyjnej	Działalność gospodarcza • przepływy pieniężne działalności operacyjnej • przepływy pieniężne działalności inwestycyjnej
Działalność finansująca • aktywa finansujące • zobowiązania finansujące	Działalność finansująca • przychody z aktywów finansujących • koszty z tytułu zobowiązań finansujących	Działalność finansująca • przepływy pieniężne aktywów finansujących • przepływy pieniężne z zobowiązań finansujących
Podatek dochodowy	Podatek dochodowy z działalności kontynuowanej (gospodarczej i finansującej)	Podatek dochodowy
Działalność zaniechana	Działalność zaniechana Po potrąceniu podatku dochodowego	Działalność zaniechana
Inne całkowite dochody	Inne całkowite dochody (koszty i przychody odnoszone wprost na kapitał własny) po potrąceniu podatku dochodowego	Inne całkowite dochody
Kapitał własny		Kapitał własny

Źródło: opracowanie na podstawie [Gierusz 2009].

Nowa formuła sprawozdania finansowego wyznaczy nowe kierunki badań rachunkowości, a także dyscyplin pokrewnych, tj. zarządzania finansami czy też analizy finansowej. Definitywnym efektem projektu standaryzacji powinno być zmniejszenie ryzyka podjęcia niewłaściwych decyzji gospodarczych. Spójność na poziomie każdego wiersza podstawowych członów sprawozdania otwiera nowe perspektywy analizy aktywności przedsiębiorstwa [Gierusz 2010].

Ponadto nową koncepcją w rachunkowości ujmowania przychodów i kosztów jest wynik całościowy [Walińska 2013]. Tradycyjny rachunek wyników zawiera przychody/zyski i koszty/straty będące konsekwencją nie tylko zdarzeń w trakcie danego roku obrotowego, lecz także wyceny aktywów i zobowiązań na dzień bilansowy. Wycena ta może powodować agregowanie kosztów upadłości, które mieściłyby się w wyniku całościowym. Jak mówi nowa koncepcja sprawozdania finansowego, zasady pomiaru i prezentacji przychodów i kosztów tradycyjnego rachunku wyników w MSR1 są bardzo elastyczne, więc można by skorzystać z proponowanych zmian i dodatkowo wydzielić koszty upadłości (rys. 1).

Sprawozdanie z całkowitych dochodów –

Przychody ze sprzedaży produktów
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów
Koszty wytworzenia sprzedanych produktów
Wartość sprzedanych towarów i materiałów
Pozostałe koszty
Pozostałe przychody operacyjne
Pozostałe koszty operacyjne

Działalność operacyjna

Przychody finansowe
Koszty finansowe

} *działalność inwestycyjna*

Działalność gospodarcza

Przychody z tytułu aktywów finansujących
Koszty z tytułu zobowiązań finansujących

Działalność finansująca

Podatki dochodowe działalności kontynuowanej

Koszty upadłości

Utrata wartości aktywów
Odsetki
Rezerwy
Pozostałe koszty

Działalność zaniechana

Inne całkowite dochody

Rys. 1. Prezentacja kosztów upadłości w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Gierusz 2010].

Wkomponowanie kosztów upadłości w sprawozdanie z całkowitych dochodów (rachunku zysków i strat) nie naruszyłoby zasad sporządzania tego sprawozdania, a mogłoby to mieć istotne znaczenie dla prezentacji informacji dla użytkowników.

Pozycje niosące zagrożenie kontynuacji działalności można analogicznie wykazać w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (bilansie), co ukazano w tab. 4 jako symptomy upadłości.

Tabela 4. Układ w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jednostki wg nowej formuły z uwzględnieniem symptomów zagrożenia

Pozycje bilansu	Działalność operacyjna	Działalność inwestycyjna	Działalność zaniechana	Symptomy upadłości	Razem działalność
Aktywa długoterminowe – <i>aktywa rzeczowe</i> – <i>aktywa niematerialne</i> – <i>aktywa finansowe</i> – <i>aktywa podatkowe</i> – <i>pozostałe aktywa</i>					
Aktywa krótkoterminowe – <i>zapasy</i> – <i>aktywa finansowe</i> – <i>należności handlowe itp.</i> – <i>aktywa podatkowe</i> – <i>pozostałe aktywa</i> – <i>środki pieniężne</i>					
Razem aktywa					
Zobowiązania długoterminowe – <i>zobowiązania finansowe</i> – <i>zobowiązania podatkowe</i> – <i>pozostałe zobowiązania</i> – <i>rezerwy</i>					
Zobowiązania krótkoterminowe – <i>zobowiązania finansowe</i> – <i>zobowiązania handlowe itp.</i> – <i>zobowiązania podatkowe</i> – <i>pozostałe zobowiązania</i> – <i>rezerwy</i>					
Razem zobowiązania					
Kapitał własny właścicieli					
Pozostałe kapitały własne					
Wynik finansowy netto					
Razem kapitał własny					
Razem kapitał własny i zobowiązania					

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Walińska 2013].

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej powinny być informacje o zaległych wypłatach, odsetkach, rezerwach itp. – informacje, które pomagały w realnej ocenie podmiotu:

- **niewyplacone przeterminowane zobowiązania, należności**
 - handlowe,
 - z tytułu wynagrodzeń,

- wobec instytucji publicznoprawnych;
- **odpisy aktualizujące;**
- **rezerwy na toczące się sprawy z prawdopodobieństwem zapłaty.**

Taka informacja ponadto byłaby przydatna do rozrachunków i powiązania w aspekcie podatków. Można sprawdzić, czy informacja o kosztach upadłości, symptomach zagrożenia byłaby przydatna, badając i ujawniając wszelkie symptomy prowadzące do upadłości.

4. Symptomy zagrożenia w bilansie na podstawie badań

Ujęcie elementów szczegółowych, ich specyfikacja i wycena nawiązywać muszą do nadrzędnych zasad rachunkowości. Informacje dotyczące „kosztów upadłości” powinny pojawić się również w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (bilansie), ale prezentowane jako symptomy zagrożenia, oraz w sprawozdaniu o dodatkowych informacjach i objaśnieniach. Informacje takie powinny wskazać moment pojawienia się takich symptomatycznych zagrożeń, trudności finansowych [Chłodnicka 2004c] oraz wyszczególnić ich wielkość i umożliwić porównywanie z pozostałymi danymi o bieżących terminowych operacjach z opisem podejmowanych działań mających na celu zmniejszenie symptomów zagrożenia, kosztów upadłości lub ich eliminacji. Oznacza to, że w przeciwieństwie do dotychczasowej regulacji użytkownik sprawozdania finansowego już w momencie podjęcia decyzji o zaniechaniu działalności i wszczęciu postępowania upadłościowego będzie mógł ocenić wpływ skutków tego zaniechania na przychody i koszty przyszłych okresów i sytuację finansową jednostki. Oszacowanie tych wielkości może być pracochłonne. Wymaga zaistnienia specyficznej sytuacji, czyli niepewnej pozycji rynkowej, dlatego najlepiej byłoby mierzyć te koszty poprzez wydzieloną ewidencję w jej szczególności [Chłodnicka 2007]. W celu wykazania, iż takie informacje byłyby potrzebne nie tylko w sprawozdaniu o całkowitych dochodach (w rachunku zysków i strat), ale też w sprawozdaniu z sytuacji finansowej podjęto próbę wyeksponowania symptomów zagrożenia w bilansie w formie bardzo uproszczonej tylko w celu uwidocznienia tych symptomów. Do badań wybrano 4 firmy obecnie znajdujące się w stanie upadłości (informacje o symptomach uzyskano ze sprawozdań sporządzanych przed procesem upadłości). Czy można było uniknąć takiego stanu, gdyby informacja w sprawozdaniu była nierozproszona, a pewne dane o firmie były bardziej wyeksponowane jeszcze przed stanem trudnej sytuacji finansowej? Wydaje się, że tak, ale należałoby tutaj wiele szczegółów dopracować i zająć się ekspozycją takich kosztów i symptomów w kolejnych częściach sprawozdania, tak aby wszystkie informacje były spójne (tab. 5).

Zaprezentowane w tab. 5 informacje mogłyby dla średnich i mniejszych firm być bardzo przydatne do ostrzegania przed upadłością. Niestety, obecnie takie informacje jedynie mogą być obserwowane poprzez ewidencję np. w programach finansowo-księgowych, które zostały przystosowane do obowiązujących przepisów podatkowych i eksponują należności, zobowiązania przeterminowane, w większości są

Tabela 5. Ujęcie symptomów zagrożenia w bilansie-

Aktywa	RPIS	KAR-POL	MICOR	FAMILIA
Aktywa trwale	327 340,47	1 548 541,96	1 953 000,00	139 832,76
Aktywa obrotowe	9 465 554,08	487 776,21	1 821 000,00	884 859,84
Razem aktywa	9 792 894,55	2 036 318,17	3 774 000,00	1024692,60
Symptomy zagrożenia	7 467 860,45	14 378,20	1 369 000,00	89 270,12
– należności przeterminowane	7 432 860,88	10 336,58	1 369 000,00	
– aktualizacja należności	34 999,57	4 041,62		89 270,12
Pasywa	RPIS	KAR-POL	MICOR	FAMILIA
Kapitał własny	1 162 924,01	–685 731,23	70 000,00	311 688,48
Zobowiązania i rezerwy	8 629 970,54	2 722 049,40	3 704 000,00	713 004,12
Razem pasywa	9 792 894,55	2 036 318,17	3 774 000,00	1 024 692,60
Symptomy zagrożenia	668 454,34	1 389 803,71	1 803 000,00	121 634,34
– rezerwy	1 743,13			37 410,30
– zobowiązania przeterminowane zabezpieczone na majątku	489 923,55	1 052 765,40	1 803 000,00	
– wynagrodzenia niewypłacone w terminie	176 787,66	124 351,81		
– zobowiązania przeterminowane		106 321,73		
– zobowiązania publicznoprawne				
zobowiązania handlowe		80 369,49		74 983,04
pozostałe zobowiązania		25 994,62		9 241,93

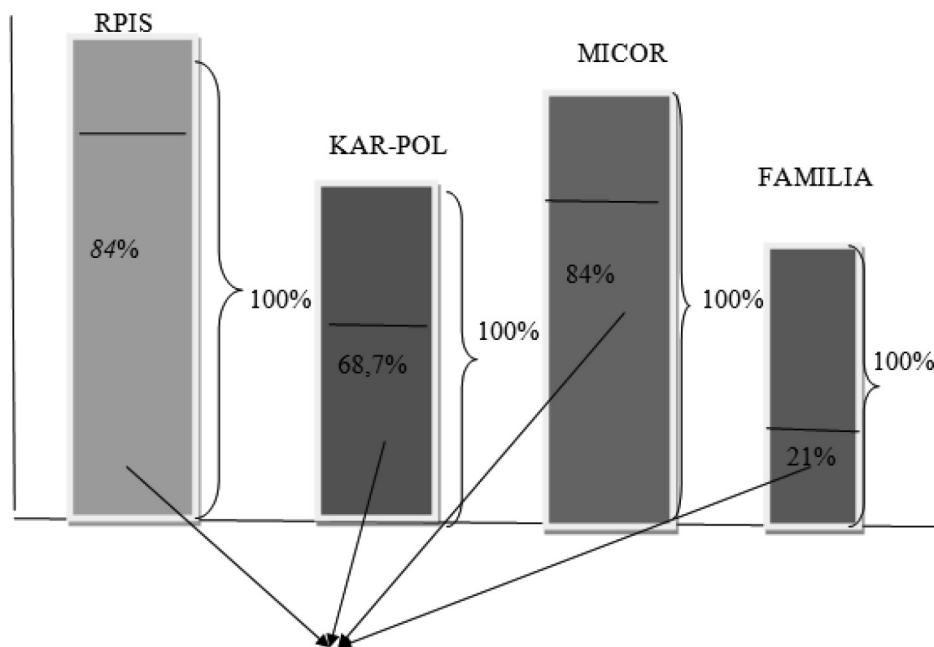
Źródło: opracowanie własne.

mało eksponowane, do badań uzyskano je dopiero przy sprawozdaniach składanych do sądu w sprawie upadłości- może to jednak za późno? W sprawozdaniach wielu firm, które upadły kilka lat wcześniej, nie było żadnych niepokojących informacji, mimo tego, że można było dostrzec, iż niektóre operacje prowadziły do upadku. Mniejsze podmioty nie mają również środków, a nawet chęci do stosowania już istniejących modeli ostrzegania przed upadłością. Takie podmioty poprzez specjalną ewidencję [Chłodnicka 2004d] i dane w sprawozdaniu, które byłoby obowiązkiem, wielokrotnie uniknęłyby trudnych sytuacji, a szczególnie dane prezentowane jasno i czytelnie informowałyby odbiorców sprawozdań. Może warto się zastanowić nad zmianami, jakie proponują IASB oraz FASAB, i dodatkowo wprowadzić zmiany mające na celu uzdrawianie podmiotów, a przede wszystkim unikanie zamierzonych upadłości. Tabela 6 prezentuje dodatkowo udział procentowy głównych pozycji tworzących informacje bilansową. Oczywiście pozycje wskazane w części „symptomy zagrożenia” nie muszą być wykazywane z taką dokładnością, tylko dla badań wykazano je tak szczegółowo.

Tabela 6. Porównanie udziału procentowego symptomów zagrożenia do sumy bilansowej w aktywach i pasywach

Pozycje bilansowe	RPIS	KAR-POL	MICOR	FAMILIA
Aktywa trwałe	3	76	52	14
Aktywa obrotowe	97	24	48	86
Symptomy zagrożenia (do aktywów ogółem)	78	0,7	36	9
Kapitał własny	12	-33	2	30
Zobowiązania i rezerwy	88	133	98	70
Symptomy zagrożenia	6	68	48	12

Źródło: opracowanie własne.

Rys. 2. Łączny udział procentowy symptomów zagrożenia w sumie bilansowej w poszczególnych firmach

Źródło: opracowanie własne.

Zaprezentowane dane nie są szczegółowe, ponieważ obecnie nikt takiej ewidencji nie prowadzi. Wątpliwość budzi jeszcze sposób prezentacji symptomów zagrożenia – czy należałoby je odrębnie zaprezentować i wyłączyć ze składników

bilansowych, tak aby tworzyły sumę bilansową, czy obok tych pozycji jak w tab. 6. Na rysunku 2 natomiast ukazano łączną wartość symptomów zagrożenia po stronie aktywów i pasywów w sumie bilansowej.

Jak wynika z rysunku, w większych podmiotach te koszty na rok przed upadłością są coraz większe i stanowią znaczny procent w sumie bilansowej.

5. Zakończenie

Duży krąg odbiorców informacji finansowej we współczesnym świecie implikuje potrzebę ciągłych poszukiwań coraz to doskonalszych narzędzi decyzyjnych. Uwidacznia się więc potrzeba tworzenia tzw. informacyjnych systemów wczesnego ostrzegania. Ich zadanie polega na wyprzedzającym informowaniu kierownictwa jednostki o prawdopodobnych zagrożeniach, przed którymi może stanąć przedsiębiorstwo lub – jak to jest w przypadku systemów wczesnego rozpoznania – szans pojawiających się przed przedsiębiorstwem, aby predykcję uczynić pewniejszą.

Zaprezentowana koncepcja sprawozdania jest interesującą propozycją, która może zaspokoić potrzeby informacyjne użytkowników sprawozdania finansowego. Jest niewątpliwie odpowiedzią systemu rachunkowości na zaistniałą sytuację gospodarczą, która wymusza harmonizację krajowych i międzynarodowych systemów rachunkowości. Przeprowadzone badania empiryczne wykazały, że:

- jednostki dość późno interesują się zatorami płatniczymi, powiększającymi się zobowiązaniami, a wielokrotnie reakcja wcześniejsza pomogłaby zachować zasadę kontynuacji działalności,
- należy więc eksponować wszelkie informacje o symptomach zagrożenia, upadłości – w ewidencji, w sprawozdaniu,
- odpowiedzialni kierownicy nie powinni mieć obaw przed taką informacją, może byłoby to zbyt dużym odsłanianiem wszelkich niedociągnięć, ale uratowałoby firmę,
- nasuwa się wniosek, że symptomy zagrożenia są głównie związane z zagrożeniem utraty płynności finansowej, jak wynika z tab. 5 i 6 – im więcej zobowiązań, tym wyraźniejsze symptomy.

Kontynuowanie działalności nie wyklucza istnienia dla niej poważnych zagrożeń, o których kierownik zobowiązany jest poinformować. Ważne też jest, aby identyfikacja tych zagrożeń odbywała się w sposób jasny i prosty dla przedsiębiorców.

Literatura

- Brigham E.F., 1997, *Podstawy zarządzania finansami*, PWE, Warszawa.
- Chłodnicka H., 2004a, *Identyfikacja i systematyka kosztów upadłości*, [w:] E. Nowak (red.), *Modele rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1039, s. 133–142.

- Chłodnicka H., 2004b, *Koszty upadłości jednostki gospodarczej w świetle zasad rachunkowości*, praca doktorska, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków.
- Chłodnicka H., 2004c, *Koszty upadłości – klasyfikacja, pomiar i prezentacja*, [w:] *IV Ogólnopolskie Seminarium Doktorskie Rachunkowości i Finansów*, WSFiR, Sopot, s. 18–31.
- Chłodnicka H., 2004d, *Koszty upadłości w tradycyjnym rachunku kosztów – próba ich wyeksponowania*, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, t. 21 (77), SKwP, Warszawa, s. 13–20.
- Chłodnicka H., 2005, *Przesłanki zastosowania rachunku kosztów upadłości w rewizji finansowej*, [w:] B. Micherda (red.), *Sprawozdawczość i rewizja finansowa w procesie poprawy bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków, s. 118–127.
- Chłodnicka H., 2007, *Regulacje prawne procesu upadłościowego a potrzeby ich zmian*, *Forum Rachunkowości*, nr 3, s. 40–53.
- Chłodnicka H., Zimon G., 2013, *Wpływ kosztów upadłości na rentowność podmiotu gospodarczego*, [w:] E. Nowak, M. Nieplowicz (red.), *Rachunkowość a controlling*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, s. 66–81.
- Coface-Intercredit-Poland-Sp-z-o-o- Warszawa–5524784/Przedsiębiorstwo-Firma/adres – Raport_Coface_WNIOSKI_caly_2013_ok%20(1).pdf – raport z 13.02 2014.
- Gierusz J., 2009, *Przebudowa sprawozdawczości finansowej – propozycja ISAB i FASB*, *Rachunkowość*, nr 7.
- Gierusz J., 2010, *Ocena przygotowanego przez IASB i FASB projektu sprawozdania finansowego*, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, t. 56 (112), SKwP, Warszawa, s. 49–56.
- Gierusz J., 2013, *Zmiany założeń koncepcyjnych Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (1989–2010)*, [w:] A. Karmańska (red.), *Nauka o rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa, s. 551–567.
- Gmytrasiewicz M., Karmańska A., Olchowicz J., 1999, *Rachunkowość finansowa*, Difin, Warszawa.
- Gos W., Hońko S., 2013, *Próba kwantyfikacji założenia kontynuacji działalności*, [w:] A. Karmańska (red.), *Nauka o rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa, s. 257–258.
- Jaruga A., Frenzel M., Ignatowski R., Kabalski P., 2009, *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF/MSR) 2009. Najnowsze zmiany*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa.
- Korol T., Prusak B., 2009, *Upadłość przedsiębiorstw a wykorzystanie sztucznej inteligencji*, CeDeWu, Warszawa.
- Kutera M., Surdykowska S.T., 2009, *Kryzysy gospodarcze a wiarygodność sprawozdań finansowych*, Difin, Warszawa, s. 145.
- Krzywda D., 2010, *Biznesowa koncepcja sprawozdania finansowego w dobie kryzysu gospodarczego*, [w:] B. Micherda (red.), *Rachunkowość wobec kryzysu gospodarczego*, Difin, Warszawa.
- MSSF, 2005, *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej 2004*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa.
- Sierpińska M., Jachna T., 1993 *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Surdykowska S. T., 2010, *Perspektywy rozwoju rachunkowości międzynarodowej*, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, nr 56 (112), SKwP, Warszawa.
- Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. z 2013r. Nr 47, poz. 330 z późn. zm.
- Walińska E., 2010, *Bilans – propozycje nowej formuły sprawozdawczej*, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, nr 56 (112), SKwP, Warszawa.
- Walińska E., 2013, *Przychody rozliczane w czasie w świetle koncepcji wyniku całościowego*, [w:] A. Karmańska (red.), *Nauka o rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Warszawa, s. 653–660.

FINANCIAL STATEMENT VS. MEASUREMENT OF PERFORMANCE RESULTS OF AN ENTERPRISE IN THE THREAT OF ACTIONS CONTINUATION

Summary: It is essential for the analyses of basic source of information and financial report to estimate the activity of an economic unit. Only correct estimation of a financial report should be used to forecast a difficulty in an activity of an enterprise. The project of business concept of financial report in the process of convergence according to IASB/FASB has fundamental significance. It does not exclude the existence of serious threats a manager has to inform about. It is also important to identify these threats in a clear way for businessmen. The purpose of the article is to show changes in financial reporting, which presents the effect of achievements of an economic subject. Besides that the article tries to single out costs of insolvency, in the financial report symptoms of threats and the estimation how this “singling out” would influence information concerning the financial situation of an entity.

Keywords: report, insolvency, threat.